

DOI: <https://doi.org/10.54937/dspt.2025.25.3.51-67>

Sketch of the History of the Museum in Kežmarok

Náčrt dejín Múzea v Kežmarku

Miroslav Gejdoš, Barbora Jezerčáková

Abstract

In this study, the authors present the Museum in Kežmarok from the time of the first efforts to establish it to the present. We also present his extensive collection fund. Using historical facts and a descriptive method, they describe the path to the establishment of the museum in the years 1926-1931, the years after its establishment and during the war and post-war period and major reconstructions of the museum, and in the end they provide an analysis of the collection fund of the Museum in Kežmarok.

Keywords: Kežmarok. Museum in Kežmarok. History. Collection fund.

Úvod

História mesta Kežmarok, podobne ako iných miest na Slovensku, je prepletená v rôznych oblastiach. Ak sa chceme venovať dejinám pedagogiky, je potrebné poznať nielen prostredie, ale aj viaceré detaily vtedajšej spoločnosti. Vidíme, že jedna udalosť v živote človeka môže priniesť prepojenie na iné inštitúcie, ale predovšetkým na neskoršie dejiny. Jeden náš krok môže priniesť úžitok pre budúce generácie.

V tejto štúdii sa preto nevenujeme len pedagogike, ale aj realitám, ktoré sú späté s inými inštitúciami v meste, je to najmä kežmarské múzeum od čias, kedy nadšenci prišli s nápadom jeho založenia. Už viac ako 90-ročnou históriou múzea prešlo množstvo významných osobností, ktoré priniesli nielen múzeu, ale aj mestu veľa prínosných informácií a skutkov. Postupne prišlo k jeho slávnostnému otvoreniu a do múzea začali prichádzať štedrí darcovia zbierkových predmetov, ktoré dnes tvoria vzácny zbierkový fond.

Kežmarské lýceum pripravovalo pre život úspešných ľudí, na tradíciu čoho sa snažilo a stále snaží nadviazať gymnázium. Každý profesor, ktorý na ňom vyučoval, priniesol mladému študentovi vedomosti, ktorými rozšíril jeho poznanie sveta. Preto je stále potrebné, aby učitelia, profesori boli rozhladení ľuďia s množstvom vedomostí, ale aj záujmov, ktoré by mohli odovzdať mladému človeku.

1 Dejiny Múzea v Kežmarku

Múzeum v Kežmarku si v roku 2021 pripomenulo svoj historický medzník, ktorým 90. výročie vzniku nepochybne je. Pred spomínanými 90 rokmi boli sprístupnené prvé hradné expozície širokej verejnosti a počas tohto obdobia prešli priestory, expozície i zamestnanci mnohými zmenami. Postupne narastal počet návštevníkov, ktorí chceli objavovať nielen zaujímavé zákutia kežmarského hradu, ale aj zaujímavé exponáty svedčiace o bohatej minulosti nielen Kežmarku, ale aj Spiša.

V dnešnej dobe, kedy je zriaďovateľom Múzea v Kežmarku Prešovský samosprávny kraj, ostalo jeho hlavnou podstatou zhromažďovanie, uchovávanie a prezentovanie predmetov, ktoré sú svedkami viac či menej vzdialenej minulosti. Čo všetko sa však dialo predtým, ako do priestorov bývalého prepychového sídla odbojnej rodiny Thököly prišli prví návštevníci, kto sa nielen finančne zaslúžil o otvorenie, ale aj náročnosť cesty k otvoreniu múzea, to všetko sú otázky, na ktoré si musíme zodpovedať.

1.1 Cesta k založeniu múzea v rokoch 1926 – 1931

Prvé úsilie o založenie mestského múzea v slobodnom kráľovskom meste Kežmarok siahajú do druhej polovice 19. storočia, teda do obdobia rakúsko-uhorskej monarchie. Tieto snahy patrili najmä členom Uhorského karpatského spolku, ktorý vznikol v roku 1873, a ktorého sídlom bol práve Kežmarok. Najväčšou komplikáciou tohto nápadu bolo miesto realizácie, pretože ako jediné sa ponúkali priestory kežmarského hradu, ktoré však boli v dezolátnom stave. Mesto nemalo finančné prostriedky na ich opravu, a tak sa zhromažďované staré a cenné predmety, ktoré Kežmarčania prinášali, dostali do susedných podtatranských mestečiek – Popradu a Veľkej. Tie ponúkli svoje voľné priestory a mestské múzeum v Kežmarku tak nevzniklo.¹

V roku 1912 architekt Georg C. Schwartz vypracoval architektonický plán obnovy vstupnej veže hradu, kde malo byť múzeum sprístupnené. Rozloženie expozícií navrhol kežmarský rodák a zároveň lekár Oskar Szelényi, ktorého plánom bolo založenie galérie tatranských obrazov, múzea Uhorského karpatského spolku, múzea mesta Kežmarok a múzea Ferdinanda Katonu.^{2 3}

¹ BARÁTHOVÁ, N. *Kežmarský hrad*. Martin: Osveta, 1989, s. 77.

² Ferdinand Katona (12. september 1864, Spišská Stará Ves – 1. august 1932, Budapešť), pôvodným menom Nathan Kleinberger, bol uhorský maliar. Detstvo strávil v Kežmarku, tiež bol žiakom Ladislava Mednyánszkého. Od roku 2013 je v jeho rodnom meste otvorená Galéria F. Katonu pod správou Tatranskej galérie v Poprade.

³ ŠEVC, V. J. *Keď sa sen stal skutočnosťou*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2021, s. 2.

Aj ďalší pokus vytvoriť múzeum, ktorý vznikol u zanietých jednotlivcov počas prvej svetovej vojny (september 1917), nebol úspešný. Neúspech zapríčinil aj rozpad monarchie a dokonca sa v tom období uvažovalo nad tým, že nie veľmi rentabilné popradské múzeum⁴ sa presunie práve do Kežmarku.⁵

Ďalšia snaha o založenie múzea vznikla v decembri roku 1926 u Oskara Szelényiho, ktorý sa pomocou miestneho týždenníka Karpathen-Post snažil osloviť výzvou na vytvorenie múzea. Upravil v nej svoju predvojnovú koncepciu, na ktorú mal vplyv vznik Československa. Týkalo sa to najmä obrazovej galérie, ktorej obrazy mal do múzea uložiť v tom čase už neexistujúci uhorský štát.

V Kežmarku ostala možnosť vzniku mestského múzea a múzea Ferdinanda Katonu, a to práve v priestoroch kežmarského hradu tak, ako to bolo plánované už v roku 1912. Podľa Szelényiho predstáv malo byť múzeum otvorené do niekoľkých mesiacov, avšak situácia nebola taká jednoduchá. Sám Oskar navrhol, že ak múzeum bude otvorené v časovom rozmedzí od Vianoc 1926 do Vianoc 1927, daruje zo svojej súkromnej zbierky 40 predmetov v hodnote desať až dvanásť tisíc korún. Išlo napríklad o olejomalby Katonu, A. Dévaya či manželky Evy, akvarely W. Forbergera, medirytiny, litografie, kresby, fotografie či trojrozmerné predmety. Touto svojou ponukou vyzval aj ďalších Kežmarčanov, ktorí by darovaním svojich predmetov pomohli založiť múzeum. Výzva bola natoľko úspešná, že s ňou súhlasili aj členovia muzeálnej komisie, zriadenej ešte 8. marca 1918, a plán hovoril o otvorení múzea v lete 1927.⁶

Novovznikajúce múzeum malo získať predmety dokumentujúce minulosť mesta, jeho vývoj, duševný i hospodársky život. Z podobných predmetov z okolia malo múzeum prijať iba tie, ktoré sa na Kežmarok nejako vzťahovali. Naopak, nemalo sa príliš venovať zhromažďovaniu prírodopisných a národopisných predmetov. Hlavné oddelenie múzea bolo venované životu a výberu diel F. Katonu, ale aj iných maliarov – Ladislava Mednyánszkeho či Katonovej žiačky Evy Szelényi.⁷

Keďže okrem vystavovaných predmetov bolo potrebné pripraviť aj priestory hradu, bola zvolaná nová muzeálna komisia, ktorá prebrala tieto úlohy. Dôležitou úlohou bolo požiadať bratislavský Štátny referát pre ochranu pamiatok o obhliadku priestorov, aby čo najskôr začali stavebné úpravy vstupnej veže. Po odchode komisie Kežmarčania začali s prestavbou.

⁴ Múzeum v Poprade bolo pre verejnosť otvorené v novopostavenej budove v roku 1887 (viac na <https://www.muzeumpoprad.sk/historia/poprad/>).

⁵ BARÁTHOVÁ, N. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2003, s. 5-6.

⁶ SZELENYI, O. Das Katona-Museum. Das Museum der Stadt Kesmark. In: *Karpathen-Post*, 4.12.1926, roč. 47, č. 50, s. 1-2, 5.

⁷ ŠEVC, V. J. *Keď sa sen stal skutočnosťou*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2021, s. 4.

Z obdobia do leta 1928 nemáme množstvo záznamov, ktoré by dokumentovali ďalší postup, no vieme, že Kežmarčania priniesli do novovznikajúceho múzea asi 180 predmetov, pod vplyvom čoho bola prepracovaná aj pôvodná koncepcia múzea. Rozdelené bolo do 3 oddelení – historického oddelenia venovaného dejinám mesta. Ďalšie oddelenie spišskej slávnostnej siene malo ponúknuť zbierky portrétov spišských predkov a posledné, najvýznamnejšie, tretie oddelenie malo byť galériou.⁸

V nasledujúcom roku však prišli viaceré komplikácie, ktoré viedli všetkými možnými smermi, len nie k otvoreniu nového múzea. Nutnosť nájsť nové priestory pre predmety či nedostatok finančného zabezpečenia viedli aj k vzniku nového Kežmarského muzeálneho spolku – Der Kesmarker Museumverein. Koncom roka 1929 dokonca bola spustená verejná zbierka na vznik múzea. Keď sa už zdalo, že založenie múzea je na dosah, prišla pre Kežmarčanov zdruvujúca správa – Oskar Szelényi dňa 5. marca 1930 nečakane zomrel. Táto smutná udalosť však bola dôvodom, aby kežmarské múzeum vzniklo čo najskôr. Na jeho slávnostnom otvorení mala byť odhalená aj pamätná tabuľa⁹ venovaná zakladateľovi múzea. V nasledujúcich mesiacoch zomreli aj ďalšie dve osobnosti – správca múzea prof. Prepeliczay a Alexander Belóczy – predseda Muzeálneho výboru.¹⁰

Slávnostný deň nastal dňa 31. mája 1931, kedy vo vstupnej veži boli sprístupnené zbierky múzea pre verejnosť. Na otvorení sa zúčastnilo približne 80 osôb. Obyvatelia mesta túto skutočnosť prijali s nadšením a darovaných predmetov naďalej pribúdalo. Aj keď pôvodné zariadenie sa v hrade nezachovalo, dostali sa tu pamiatky po neznámych ľuďoch, ktorí kedysi v Kežmarku žili a pracovali. Zoznamy darcov dokonca pravidelne zverejňoval týždenník Karpathen-Post.¹¹

2 Roky po vzniku a počas vojnového a povojnového obdobia

Keďže Kežmarčania boli múzeu štedrým darcom, zbierkový fond sa čoskoro naplnil natoľko, že podstatnou sa stala otázka rozšírenia priestorov, vhodných na ich uskladnenie. Na tento účel bola vybudovaná spojovacia chodba medzi vstupnou vežou a najbližšou štvorhrannou južnou vežou. Vznikol tak nový priestor na vystavenie exponátov venovaných streleckému spolku. V roku 1935 bol totiž zbierkový fond rozšírený o časť bohatého

⁸ ŠEVC, V. J. *Keď sa sen stal skutočnosťou*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2021, s. 4-7.

⁹ Pamätná tabuľa sa na pôvodnom mieste nachádzala do roku 2001, následne bola presunutá do vstupnej chodby pod vstupnou vežou.

¹⁰ ŠEVC, V. J. *Keď sa sen stal skutočnosťou*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2021, s. 8-9.

¹¹ BARÁTHOVÁ, N. *Kežmarský hrad*. Martin: Osveta, 1989, s. 77.

inventáru kežmarského streleckého spolku¹². Ďalšie plány na rozšírenie hradných expozícií sa v roku 1936 týkali predovšetkým východnej veže, avšak financie na túto prestavbu mesto neposkytlo. Finančne podporená však bola hradná kaplnka, ktorá sa mala začleniť do komplexu expozícií.

Rušné roky počas druhej svetovej vojny zastavili úspešný rozvoj kežmarského múzea. Nedostatok miesta naďalej sprevádzal fungovanie múzea. Bol spôsobený aj presťahovaním mestského archívu, ktorého vysťahovanie žiadal aj prvý správca múzea, ktorým sa v roku 1941 stal Karol Piovarcsy. Mesto Kežmarok vyslalo svojho komisára, ktorý mal preskúmať možnosti rozšírenia expozíčných priestorov. Plánovaný rozvoj však narušil príchod druhej svetovej vojny.¹³ V roku 1943 sa expozície uzavreli a do priestorov hradu sa nasťahovalo nemecké komando. Po potlačení Slovenského národného povstania boli v septembri 1944 v severovýchodnom trakte umiestnení zajatí bojovníci SNP. Dokonca 20 zajatcov bolo na nádvorí v septembri 1944 zastrelených.¹⁴ V tomto roku sa zastavila aj činnosť múzea. Pri prechode frontu v roku 1945 bolo dokonca ukradnutých niekoľko, predovšetkým menších zbierkových predmetov, medzi inými však aj zástava streleckého spolku z roku 1510.

Po oslobodení Kežmarku dňa 27. januára 1945 boli priestory hradu využívané ako zberný tábor občanov nemeckej národnosti, ktorí podliehali odsunu, a preto múzeum nemohlo po mierových rokovaníach pristúpiť k otvoreniu expozícií pre verejnosť. K tomuto kroku sa pristúpilo dňa 3. augusta 1947, kedy sa múzeum stalo okresným a sprievodcovská činnosť začala pre návštevníkov aktívne slúžiť od roku 1948.¹⁵ O veľkom záujme návštevníkov svedčí aj vyzbierané vstupné počas prvých dvoch týždňov, ktoré činilo 1000,- korún. Výška vstupného bola určená v roku 1948 nasledovne: dospelí platili 5 Kčs, výpravy nad 10 členov za osobu 3 Kčs, deti, študenti a vojaci 2 koruny a všetky príjmy smerovali do mestskej pokladnice.¹⁶

Začiatkom 50. rokov bolo v priestoroch múzea verejnosti prístupných 9 miestností, ktoré prezentovali zbierkové predmety z oblasti spoločenských, ale aj prírodných vied. Išlo o expozície, ktoré návštevníkovi bližšie približovali históriu cechov a remesiel, bytového interiéru, numizmatiky, výtvarných diel, streleckého spolku a národopisu. Z tých prírodných išlo o predmety, ktoré prezentovali mineralógiu, ale aj zoológiu. Zbierkové predmety boli natoľko hodnotné, že v expozíciách niektoré z nich ostali prezentované dodnes.¹⁷

¹² Považované za najstaršie strelecké bratstvo na Spiši, ktoré vzniklo už v roku 1510 a fungovalo až do konca druhej svetovej vojny.

¹³ BARÁTHOVÁ, N. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2003, s. 6.

¹⁴ Dnes sa na nádvorí pri kaplnke kežmarského hradu nachádza aj pamätné miesto tejto smutnej udalosti – socha od Ludwika Korkoša inštalovaná v roku 1987.

¹⁵ BARÁTHOVÁ, N. *Kežmarský hrad*. Martin: Osveta, 1989, s. 78.

¹⁶ BARÁTHOVÁ, N. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2003, s. 10.

¹⁷ BARÁTHOVÁ, N. *Kežmarský hrad*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2004, s. 3.

3 Roky veľkých rekonštrukcií múzea

Riaditeľkou múzea sa v roku 1952 stala Dr. Mária Mariányiová, avšak jej pôsobenie na tejto pozícii trvalo iba rok. Za toto obdobie predložila žiadosť o povolenie zriadiť odbočku múzea, ktorou sa mal stať dom na Hlavnom námestí 46. Jeho majiteľkou bola súkromná vlastníčka, známa ako barónka – Hedviga Mária Szirmay. Tá si však ako podmienku stanovila, že sa po zriadení múzea v jej dome ona sama stane informátorkou a sprievodkyňou. Tento plán však neuspel a pobočka múzea tu nebola nikdy vytvorená. Po nej funkciu riaditeľa získal Jozef Címer, ktorého zásluhou sa rozšírili muzeálne priestory o štyri miestnosti.

S platnosťou od 27. júla 1953 sa mestské múzeum stalo Okresným vlastivedným múzeom.¹⁸ Tento status múzea sa zmenil až v roku 1972, kedy sa Vlastivedné múzeum v Kežmarku stalo strediskom vlastivednej a múzejnej práce v okrese Poprad.¹⁹

Aj keď sa zbierky múzea postupne rozrastali, na pleciach postupne sa striedajúcich riaditeľov ostával rovnaký problém, ktorým bol nedostačujúci priestor pre ich uloženie. V tom čase neboli priestory hradu vyhradené len pre múzejné účely, pretože sa tu nachádzali aj viaceré podniky a sklady – Okresná správa zdroja, Oblastná rozdeľovňa textilu, sklad stavebnín Okresného stavebného podniku, sklad zeleniny a ovocia a ďalšie. Nora Baráthová uvádza, že sťažené podmienky fungovania múzea zapríčiňovali aj tieto podniky, ktoré na hradnom nádvorí vytvárali špinu a neporiadok, čo sa určite nepáčilo ani návštevníkom.²⁰ Keď sa k tejto situácii pridal aj nevyhovujúci technický stav budov, ktorý dokonca zapríčinil, že sa v objekte preborila povala, bolo potrebné pristúpiť k urýchlenej oprave. Ďalším dôvodom prečo sa k nej pristúpilo, bola aj stúpajúca návštevnosť. Tak v rokoch 1951 – 1953 prebehla rekonštrukcia, avšak bola natoľko neodborná, že sa nenávratne poškodili viaceré staré omietky, historické sgrafitá a maľby.²¹

V roku 1962 boli naplánované ďalšie opravy hradu, ktoré však boli rozdelené na tri stavebné etapy, ktoré sa mali skončiť v roku 1969. I. etapa spočívala v oprave obdĺžnikovej veže a obrannej polkruhovitej bašty, II. etapa rákala s opravou severovýchodného traktu, kaplnky a veže a posledná etapa mala za úlohu zrekonštruovať severovýchodný trakt a ostatné veže.²² Prvým krokom, ktorý mal odštartovať rekonštrukciu, spočíval vo vysťahovaní užívateľov objektov, čo nebolo jednoduché a natiahlo sa až do roku 1968. Nešlo len o užívateľov z radov podnikateľov, ktorí v priestoroch hradu mali

¹⁸ BARÁTHOVÁ, N. *Kežmarský hrad*. Martin: Osveta, 1989, s. 79-80.

¹⁹ BARÁTHOVÁ, N. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2003, s. 26.

²⁰ BARÁTHOVÁ, N. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2003, s. 15.

²¹ BARÁTHOVÁ, N. *Kežmarský hrad*. Martin: Osveta, 1989, s. 79-80.

²² BARÁTHOVÁ, N. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2003, s. 18.

spomínané podniky a sklady, ale aj o obyvateľov domov pred hradom, v priestore Nižnej brány aj priamo na hradnom nádvorí.

Táto veľká rekonštrukcia sa netýkala len stavebných úprav, no rákala aj s historicko-architektonickým prieskumom, ktorý mali zastrešiť akademický reštaurátor Vladimír Úradníček, akademický maliar Ondrej Kuc a v tom čase aktuálny riaditeľ múzea Alexander Gally²³. Historicko-archeologický prieskum nádvorí zase spracovával Dr. Belo Polla, CSc. v rokoch 1964 – 1967. Priestor pred hradom a okolie Nižnej brány preskúmali v roku 1971 Dr. Beata Egyházy-Jurovská a Dr. Štefan Holčík, zamestnanci SNM v Bratislave.

Stavebné práce, ktoré boli naplánované, postupovali pomerne rýchlo a plynulo, napríklad už v roku 1964 bola odovzdaná zrekonštruovaná obdĺžniková veža a tiež východný hradný múr. Opravený priestor Nižnej brány bol odovzdaný v roku 1970 a v ďalšom roku sa ukončili rekonštrukcia severovýchodného traktu a nádvorí. O rýchlosti a plynulosti sa však nemohlo hovoriť v tretej, poslednej etape rekonštrukcie, ktorú brzdili aj povinnosti dodávateľov stavby, ktorí boli odsúvaní aj na iné stavby a často sa stávalo, že sa v hrade neukázali aj vyše roka.²⁴

Počas obdobia rekonštrukcií sa však v priestoroch hradu aj naďalej vykonávali nielen bežné múzejné činnosti, ale priestory hradu oživali historickými scénami pri natáčaní televízneho seriálu *Vivat Beňovský!* O rozvoji múzea v tomto období svedčí aj kúpa renesančného radového domu na námestí v roku 1974, ktorý múzeum vlastní dodnes a nachádza sa tu Expozícia meštianskej bytovej kultúry na Spiši. Ďalším objektom múzea, ktorý získalo do svojej správy, bol v roku 1976 ďalší meštiansky dom, ktorý taktiež dodnes slúži na muzeálne účely. Taktiež bol naďalej obohacovaný zbierkový fond a prijaté boli napríklad vzácne predmety po bohatej meštianke Hedvige Márie Szirmay. Vzácnou a hodnotnou akvizíciou múzea v tomto období bola časť pozostalosti po prof. Alfrédovi Groszovi.²⁵

Spríevodcovské služby v období rekonštrukcie boli zabezpečené len vo vstupnej veži hradu do roku 1971. V tomto roku sa pristúpilo k uzavretiu expozícií, ktoré trvalo do roku 1974. Znovuotvorené bolo v roku 1975, aj to len na chvíľu, pretože už v roku 1979 na dlhých 6 rokov múzeum zatvorilo svoje brány pre návštevníkov.²⁶

Generálna oprava kežmarského hradu bola po dlhých 23 rokoch ukončená v dňoch 16. – 17. mája 1985. Náklady činili 22 miliónov Kčs a priniesli splnenie dávneho sna Oskara Szelényiho – využívanie (takmer všetkých) hradných priestorov len pre muzeálne účely.²⁷

²³ Riaditeľom múzea sa stal 1. decembra 1957.

²⁴ BARÁTHOVÁ, N. *Kežmarský hrad*. Martin: Osveta, 1989, s. 79-80.

²⁵ BARÁTHOVÁ, N. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2003, s. 26-29.

²⁶ BARÁTHOVÁ, N. *Kežmarský hrad*. Martin: Osveta, 1989, s. 79-80.

²⁷ BARÁTHOVÁ, N. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2003, s. 32.

4 Situácia po roku 1989

Zásadnými zmenami prešlo múzeum po páde totalitného režimu, nielen v rámci postu riaditeľa, kedy bol po viac ako tridsiatich rokoch z funkcie odvolaný Alexander Gally a jeho nástupkyňou sa stala Júlia Zummerová. Riaditeľkou bola do odchodu na dôchodok v roku 1999 a jej nástupcami boli na krátke obdobie Ján Pavlovčín a neskôr Stanislav Gaborčík.²⁸ Poslednou a aktuálnou riaditeľkou sa v roku 2002 stala Erika Cintulová.²⁹

Ďalšou významnou zmenou bola správa múzea, ktorú prebralo Ministerstvo kultúry SR. Po vzniku Podtatranského regionálneho a kultúrneho centra (RKC) v roku 1996 sa zmenil tiež názov na Podtatranské múzeum Kežmarok. Tento názov sa na súčasnú podobu Múzeum v Kežmarku zmenil po zániku RKC v roku 1999.

Veľké zmeny sa týkali aj ďalších objektov múzea, ktoré už prešli základnou rekonštrukciou a ich využitie našlo uplatnenie práve v tomto období. Meštiansky dom na Hlavnom námestí slúžil ako depozitár a zriadilo sa v ňom aj reštaurátorsko-konzervátorské pracovisko. V júni 1994 tu bola slávnostne sprístupnená expozícia, ktorá bola venovaná meštianskej bytovej kultúre na Spiši.³⁰

Od roku 1990 do roku 1996 prebiehala ďalšia oprava hradu, no časť stavebných prác ostala neukončená aj roky po plánovanom ukončení. Situácia múzea v roku 1999 bola finančne náročná, o čom svedčí nielen nedokončená rekonštrukcia, ale aj účtovný schodok, ktorým múzeum rok ukončilo.³¹ K dlho očakávanej oprave strešnej krytiny, ktorá bola v zlom technickom stave, sa podarilo pristúpiť v roku 2006. Došlo k oprave časti striech severovýchodného traktu a v administratívnych priestoroch.³² V roku 2007 bola pri rekonštrukcii severozápadného traktu zastrešená posledná nechránená veža hradu, a tak múzeum získalo ďalšie expozičné priestory.³³ Ďalšie rekonštrukcie striech prebiehali v roku 2010 na vstupnej veži a na veži za hradnou kaplnkou. Zároveň v tomto roku prebehla výmena strešnej krytiny nad všetkými ochodzami.³⁴

²⁸ BARÁTHOVÁ, N. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2003, s. 34-36.

²⁹ *Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2002*. Bratislava: SNM – Národné múzejné centrum, 2003, s. 225.

³⁰ BARÁTHOVÁ, N. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2003, s. 34-36.

³¹ *Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 1999*. Bratislava: SNM – Národné múzejné centrum, 2000, s. 111.

³² *Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2006*. Bratislava: SNM – Národné múzejné centrum, 2007, s. 176.

³³ *Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2007*. Bratislava: SNM – Národné múzejné centrum, 2008, s. 184.

³⁴ *Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2012*. Bratislava: SNM – Muzeologický kabinet, 2013, s. 313.

Okrem stiech sa modernizácii nevyhlo ani nádvorie, kde sa pristúpilo k zakonzervovaniu základov už neexistujúcich hradných traktov a kostola sv. Alžbety, prestavbou prešli aj chodníky a bola inštalovaná nová polyfunkčná zastrešená scéna s hľadiskom a remeselné stánky.³⁵ Posledná veľká rekonštrukcia sa konala v rokoch 2016 – 2018 a vďaka nej bol hrad odvlhčený, získal nové fasády, okná a tiež prebehli opravy strechy tam, kde ešte v predchádzajúcich rokoch neprešli úpravou.³⁶

Po prelome milénia v múzeu prekvapili aj moderné technické problémy, ktoré dvakrát spôsobili zničenie elektronického zabezpečovacieho systému, telefónnej ústredne a výpočtovej techniky. Múzeum však vo svojich činnostiach naďalej pokračovalo a aj napriek týmto technickým problémom sa podarilo vydať katalóg, ktorý predstavoval fotoateliéry v Kežmarku.³⁷

V roku 2003 boli na pôde Kežmarského hradu pripravené aj dva semináre, pričom jeden z nich sa venoval vzťahu prof. Alfréda Grosza a 130 rokom Karpatského spolku. Na tento seminár nadväzovalo aj otvorenie dvoch výstav v priestoroch múzea. Jedna z nich inštalovaná vo Výstavnej sieni múzea bola venovaná spomínanému výročiu Karpatského spolku a druhá zase prof. Groszovi – tá bola prezentovaná návštevníkom v priestoroch vstupnej veže hradu.³⁸ Alfrédovi Groszovi bola venovaná aj ďalšia výstava v roku 2009 inštalovaná v podkroví kežmarského hradu a v minulom roku 2023 si pracovníci múzea pripravili výstavu venovanú profesorovi v mestských priestoroch.³⁹

Veľké prestavby v týchto moderných rokoch sa už nekonali, no malými úpravami, predovšetkým vymaľovaním, vzhľadom na pretrvávajúci nedostatok financií, prešli výstavné priestory, expozičné priestory na Hlavnom námestí 55 a administratívne priestory. Od roku 2004 sa pristúpilo k reinštaláciám expozícií – prvou bola obrazáreň.⁴⁰ Okrem reinštalácií boli sprístupnené aj novozaložené expozície – v roku 2005 Rodina Thóköly a Kežmarok a Židovská komunita v Kežmarku⁴¹, v roku 2008 expozície venované

³⁵ *Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2009*. Bratislava: SNM – Muzeologický kabinet, 2010, s. 235.

³⁶ *Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2018*. Bratislava: SNM – Muzeologický kabinet, 2019, s. 385.

³⁷ *Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2000*. Bratislava: SNM – Národné múzejné centrum, 2001, s. 238.

³⁸ *Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2003*. Bratislava: SNM – Národné múzejné centrum, 2004, s. 207, 212.

³⁹ *Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2009*. Bratislava: SNM – Muzeologický kabinet, 2010, s. 239.

⁴⁰ *Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2004*. Bratislava: SNM – Muzeologický kabinet, 2005, s. 120.

⁴¹ *Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2005*. Bratislava: SNM – Muzeologický kabinet, 2006, s. 158.

automobilovým a motocyklovým veteránom a v zrekonštruovanom severo-západnom trakte expozícia venovaná sakrálnemu umeniu.⁴²

Keďže sa múzeum nachádza v blízkosti Ľubického potoka, hrad bol v roku 2010 zasiahnutý povodňou, ktorá postihla Kežmarok. Vytopené boli administratívne priestory, no zamestnancom sa podarilo evakuovať rozsiahly knižničný fond a majetok, ktorý sa nachádzal na prízemí. Poškodené však boli elektrické vykurovacie pece a tiež murivo.⁴³

5 Rozbor zbierkového fondu Múzea v Kežmarku

5.1 Archeológia

Tradícia archeologického bádania má v Kežmarku a okolí hlboké korene, ktorých začiatky súvisia s miestnou inteligenciou a jej záujmom o najstaršie dejiny a pamiatky mesta. Najaktívnejším obdobím pre archeológiu bola posledná tretina 19. a prvá tretina 20. storočia, kedy boli výsledky bádania uverejňované predovšetkým v miestnej tlači, ako napríklad v periodikách *Zipser Bote*, *Karpathen-Post*, *Jahrbuch des Ungarischen Karpathenvereines* alebo *Turistik, Wintersport und Alpinismus*. Články uverejňovali predovšetkým I. Spöttl, M. Greisiger, B. Hajts a J. Lipták, ktorí svoje výskumy smerovali do archeologickej lokality Jeruzalemský vrch, a tým sa tvoril zárodok archeologickej zbierky Múzea v Kežmarku. Jeruzalemburg však nebol jedinou lokalitou, v Kežmarku ich bolo viacero – Tehelňa, Michalský vrch, Pradiareň a i. Okrem toho sa aj v okolitých mestečkách nachádzali významné lokality.

V neskorších obdobiach sa tieto archeologické snahy nepretavili do ďalších organizovaných výskumov, čím mesto prišlo o možnosť preskúmať zaujímavé archeologické lokality. Keď však v 20. rokoch 20. storočia vzišla myšlienka založenia múzea, predmety z praveku sa zaradovali k najstarším akvizíciám. Pochádzali predovšetkým zo súkromných zbierok Kežmarčanov a po otvorení múzea boli vystavené v najstaršej expozícii. Druhá svetová vojna však archeológii uškodila a viacero predmetov zmizlo.

Po tomto období však prišlo prinavrátenie zašlej slávy týmto zbierkam, kedy boli znovu popísané a roztriedené, na čom mal veľkú zásluhu predovšetkým vtedajší správca Bruno Bene, ktorému pomáhal Ladislav Kiefer – odborník v rámci geológie a archeológie. Z tohto obdobia pochádza aj zoznam archeologickej zbierky kežmarského múzea, datovaný 20. májom 1950. Archeologické zbierky v tom čase tvorilo 1802 ks keramiky z praveku a stredoveku, 17 ks

⁴² *Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2008*. Bratislava: SNM – Muzeologický kabinet, 2009, s. 274.

⁴³ *Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2010*. Bratislava: SNM – Muzeologický kabinet, 2011, s. 311.

brúsenej kamennej industrie, 10 ks štiepanej industrie, 8 závaží, 3 mlynské kamene, 18 kostených nástrojov, 2 ľudské lebky, 68 zvieracích kostí, zubov a parohov, 56 ks mazanice a 12 máp, plánov a obrazov s archeologickými námetmi.

V roku 1951 bola zbierka kúpou obohatená o časti zbierky Michala Greisigera zo Spišskej Belej, ktorá obsahovala aj predmety z Gánoviec a iných lokalít.

V roku 1996 sa začal vytvárať vlastný archeologický fond z pôvodných zbierok, ktoré sa dovtedy nachádzali v depozite Podtatranského múzea v Poprade. V októbri toho istého roka bola prijatá na stále miesto archeologičky Mgr. Marta Giertlová – Kučerová, ktorá zároveň vykonávala funkciu etnografa. Tým sa urýchlil proces budovania archeologických zbierok aj vzniku novej expozície, ktorá bola otvorená v roku 1998.⁴⁴

V súčasnosti tvorí fond archeológie 3 654 ks predmetov, pričom najpočetnejší je súbor keramického materiálu.⁴⁵

5.2 Národopis

Predmety zaradené do národopisných zbierok kežmarského múzea sú spomínané už v roku 1883, konkrétne 24 ks. V súvislosti s výzvou na darovanie predmetov pre novovznikajúce múzeum boli nadobudnuté ďalšie národopisné predmety, ktoré Kežmarčania darovali. Išlo predovšetkým o predmety z dreva a kovu, ktoré reprezentovali remeselnú výrobu. Najviac zastúpené boli tesárske a stolárske náradie a hotové výrobky, potravinárske remeslá, ktoré reprezentovali medovníkárstvo a mäsiarstvo, poľnohospodárske nástroje, ukážky košíkárstva, modrotlačiarске formy, rôzne domáce náradie a riad, ale aj ľudový odev a časti zariadenia interiéru.

Podobne, ako fond archeológie aj národopisné zbierky boli počas vojnového obdobia znehodnotené či ukradnuté. V povojnovom období však múzeum pokračovalo v rozširovaní zbierky kúpou národopisných predmetov zo Ždiaru a tiež v roku 1951, kedy došlo k rozšíreniu kúpou o predmety M. Greisigera. Tieto zbierky sa okamžite stali súčasťou expozície.

Hojnejšia akvizícia národopisného fondu sa však začala v 50. a 60. rokoch 20. storočia, kedy sa zbierkový fond obohacoval predmetmi získanými darom a kúpou, predovšetkým pochádzali z Kežmarku a blízkeho okolia. Bohatá zbierka nebola vystavená len vo vlastných priestoroch, no dostala sa na rôzne výstavy doma i v zahraničí. Absencia expozície, ktorá by predstavovala túto bohatú zbierku, i nevyhovujúce podmienky v depozitári boli hlavné problémy, ktoré sa čiastočne podarilo vyriešiť v roku 1995, kedy bolo ukončené

⁴⁴ BARÁTHOVÁ, N. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2003, s. 43-58.

⁴⁵ *Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2023*. Bratislava: SNM – Muzeologický kabinet, 2024, s. 5.

systematické ukladanie predmetov. Predmety boli náležite ošetrované a vďaka zamestnankyni, ktorá sa národopisu začala výskumne venovať, bol fond rozšírený o ďalšie hodnotné predmety.

Základné členenie tohto zbierkového fondu sa rozdeľuje do kategórií: predmety reprezentujúce ľudový odev, získavanie obživy (domáce náradie, poľnohospodárstvo, pastierstvo, rybárstvo a včelárstvo), remeslá – hlavne výrobné nástroje a výrobky, výroba a úprava textilu, predmety tradičnej duchovnej kultúry (naivné umenie a zvykoslovie) a ekranické materiály. Najpočetnejšie sú zastúpené práve ľudové odevy, a to najmä ženské.

Do tohto fondu patria aj predmety z pozostalosti prof. Alfréda Grosza, súbor fotografií z 30. rokov 20. storočia, ktoré tvoria hodnotný študijný materiál využívaný pri porovnávaní ľudových odevov a architektúry severného Spiša.⁴⁶

5.3 Cechy a obchod

Keďže Kežmarok bol vždy považovaný za remeselné mesto, nachádzal sa aj na známej obchodnej ceste, ktorá spájala Orient so severom Európy, v zbierkovom fonde Múzea v Kežmarku môžeme nájsť predmety aj z tejto oblasti dejín. V 15. – 19. storočí v meste existovalo až 40 cechov. Po zrušení cechov v roku 1872 sa zachovalo množstvo predmetov, ktoré dokumentujú samotnú výrobu i vnútornú organizáciu cechu. Predmety prakticky múzeum získavalo od vzniku múzea. Darovali ich Kežmarčania, no múzeum ich postupne získavalo aj nákupom. Aj táto zbierka, podobne ako predchádzajúce, bola obohatená predmetmi od M. Greisigera. V súčasnosti sú predmety, ktoré dokumentujú vnútornú organizáciu cechov – výrobné nástroje a výrobky, zaradené v zbierkovom fonde národopisu.

Medzi najhodnotnejšie patria cechové artikuly cechu zámočníkov a puškárov, cechové truhlice (napr. debnárska, krajčírska či kožušnícka), cechové pečatidlá, zvolávacie tabuľky na zhromaždenia členov cechu, vývesné štíty zo 17. – 19. storočia, cechové vysvedčenia tovarišov či rôzne obradné predmety. Takmer všetky spomenuté sú pre návštevníkov vystavené v expozícii cechov a remesiel.⁴⁷

5.4 Militária

Tento zbierkový fond je rozdelený na menšie oddiely, ktoré tvoria: zbroj a odev, chladné zbrane, strelné zbrane, doplnky výzbroje, jazdecká výstroj, vojenské písomnosti a samostatný oddiel kežmarského streleckého spolku.

⁴⁶ BARÁTHOVÁ, N. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2003, s. 58-69.

⁴⁷ BARÁTHOVÁ, N. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2003, s. 71-74.

Prevažná väčšina predmetov pochádza zo súkromnej zbierky M. Greisigera, z nálezov v kaštieli rodiny Görgey v Toporci, z kaštiela rodiny Bethlenfalvy v Huncovciach, z kaštiela rodiny Czobel v Strážkach a od rodiny Zamoyski z hradu v Starej Ľubovni.

V rámci oddelenia zbroj a odev prevažujú najmä časti rôznych brnení a prílb, ochranných štítov, ale aj časti výstroja maďarských revolučných gárd. V oddelení chladných zbraní dominujú bodné zbrane zo 16. – 20. storočia, ktoré predstavujú najmä kordy, poľovnícke tesáky, bodáky, vychádzkové palice s ukrytou čepeľou. Vzácné sú plamenné meče, ktoré sa však nevyužívali na boj, ale ako výstražné symboly, keď sa k mestu priblížilo nebezpečenstvo v prípade hroziaceho nepriateľského vojska alebo choroby. Ďalej sú tu zastúpené rôzne sečné zbrane, kde najvzácnejšími sú katovské meče. V oddelení strelných zbraní sú zastúpené mechanické (kuše), hákovnice a mažiare, pištole s kolieskovým, kresadlovým i perkusným zámkom a pušky z 19. – 20. storočia. Medzi doplnkami výzbroje sa v zbierkovom fonde nachádzajú tašky na náboje, puzdrá na pištole, kliešte na liatie olovených guľiek, či prachovnice z rohoviny alebo jeleních parohov. Jazdecká výstroj pochádza najmä z obdobia revolúcie 1848/49 a v menšom oddelení vojenských písomností môžeme nájsť učebnice narábania s bodákom či učebnicu o taktike vojenského umenia. Medzi významné v tomto zbierkovom fonde patria predmety, ktoré prezentujú kežmarský strelecký spolok, ktorý bol považovaný za najstarší na Spiši. Patria tu rôzne typy terčov – plechové, ale aj tzv. kráľovské s podpismi jednotlivých strelcov.

Aj tento fond je vystavený v kežmarskom hrade v dvoch samostatných expozíciách. Prvú tvoria historické zbrane vystavené na dvoch poschodiach veže a druhú samostatnú expozícia streleckého spolku vo vstupnej veži hradu.⁴⁸

5.5 Školstvo

Prvé informácie o škole v Kežmarku máme doložené z rokov 1383 – 1392 a neskôr sa významným centrom školstva v Kežmarku stalo lýceum, na ktorom študovali mnohé známe osobnosti. V roku 1852 sa zreorganizovalo na nemecké gymnázium, pri ktorom v školskom roku 1927/28 vznikli slovenské triedy. Okrem tejto školy v Kežmarku existovali iné viaceré typy – škôlka od roku 1869, ľudové školy, odborná tkáčska škola, chlapčenská meštianska škola, vyššia obchodná škola či evanjelická meštianska dievčenská škola. Z každej spomínanej školy vzišlo množstvo materiálov, ktoré sa stali základom pre vznik zbierkového fondu školstva.

Zbierkový fond sa začal vytvárať od roku 1975, kedy vznikla literárna expozícia v kežmarskom lýceu. Dnes tvorí jeden z najpočetnejších fondov múzea a zaraďujú sa tu učebné pomôcky a školské potreby, učebnice, predmety

⁴⁸ BARÁTHOVÁ, N. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2003, s. 74-77.

kežmarského školstva a predmety mimokežmarského školstva. Kežmarské múzeum sa tak môže pochváliť maturitným tablom Ivana Stodolu, maturitnými protokolmi Samuela Czambela a Janka Jesenského či vysvedčením Pavla Országha Hviezdoslava. Osobitné miesto v tomto fonde zastúpil svojimi predmetmi aj prof. Alfréd Grosz.⁴⁹

5.6 Kultúra

Tento fond je rozdelený do troch častí: knižná kultúra, literárne podujatia a miesto tu majú aj predstavitelia kultúry a vedy zo Spiša. Knižná kultúra je tvorená najpočetnejšími darmi od vzniku múzea a okrem klasických kníh sa tu radia aj kalendáre, notové zápisy, úmrtné oznámenia či divadelné plagáty hier. Vo fonde sa nachádza aj materiál, ktorý sa každoročne rozrášťa vďaka cyklicky sa opakujúcim literárnym podujatiam, ktoré sa v Kežmarku organizujú. Začal sa budovať od 70. rokov 20. storočia a obsahuje materiály podujatí, akými sú Literárny Kežmarok, Vansovej Lomnička, Wolkrova Polianka, či rôznych literárnych zborníkov a časopisov zo Spiša.⁵⁰

5.7 Výtvarné umenie

Medzi najkrajšie zachované časti v tomto fonde patrí zariadenie hradnej kaplnky pochádzajúcej z roku 1658, ktorá je vzácna jednotným ranobarokovým interiérom. Zachovaná štuková výzdoba, rezbárske a stolárske práce vytvárajú ucelený dojem. Nachádzalo sa tu tiež jednosedadlové stallum zo 16. storočia. Modlitebnú lavicu z roku 1544 zhotovili kežmarskí majstri a je dokladom nielen ich šikovnosti, ale aj najhodnotnejším zachovaným zbierkovým predmetom múzea, ktorý návštevníci môžu obdivovať aj dnes.

Podobne ako v iných zbierkových fondoch, aj z tohto fondu po roku 1945 zmizli viaceré predmety, ktoré sa do múzea už nikdy nedostali. V povojnových rokoch bol tento fond obohatený o kúpu vzácných predmetov zo súkromných zbierok. V umeleckej a umeleckoremeselnej zbierke bol v povojnových rokoch najvýznamnejším akvizičným medzníkom rok 1974, kedy sa podarilo získať predmety z pozostalosti MUDr. Vojtecha Alexandra a predovšetkým rozsiahlu pozostalosť po barónke Hedvige Márii Szirmay – Badányi. Taktiež v tomto roku múzeum do svojej správy získalo dom na Hlavnom námestí 55, kde je dodnes od roku 1994 prístupná expozícia zobrazujúca hodnotné zbierkové predmety výtvarného a umeleckoremeselného umenia.⁵¹ Druhá expozícia sa nachádza v priestoroch kežmarského hradu a dokumentuje

⁴⁹ BARÁTHOVÁ, N. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2003, s. 77-80.

⁵⁰ BARÁTHOVÁ, N. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2003, s. 80-83.

⁵¹ BARÁTHOVÁ, N. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2003, s. 84-90.

vývoj historického nábytku a portrétnej maľby na Spiši. Tento zbierkový fond Múzea v Kežmarku dnes tvorí 7001 ks zbierkových predmetov.⁵²

Záver

Tento zbierkový fond, rozdelený podľa rokov, sa začal budovať od vzniku múzea vďaka darom, ale aj zberom predmetov. Prvé je obdobie od roku 1849 do 1919, druhé od roku 1919 do roku 1939, ktoré je zároveň jedno z najrozsiahlejších. Obdobie druhej svetovej vojny obsahuje zaujímavé predmety z okolia Kežmarku. Povoynové obdobie zachytáva najmä na fotografiách oslobodenie Kežmarku. V období 1946 – 1948 dominujú najmä hospodárske predmety a samozrejme, najpočetnejším je obdobie od roku 1949 po súčasnosť.

V jednotlivých obdobiach sú predmety ďalej prerozdeľované do viacerých kategórií: faleristika, hospodárstvo, kultúra, náboženstvo, politické pomery, sociálne pomery, právo, šport a zdravotníctvo. Oddelenie faleristiky obsahuje rôzne odznaky, plakety, prívesky a vyznamenania. Tu sa ďalej delia na športové, politické, kultúrne a príležitostné. Tento rozsiahly fond múzea sa každoročne rozrastá vďaka štedrým darcom, ktorí často doma uchovávajú pre múzejníkov hodnotné poklady.⁵³

Bibliografia

Knižné publikácie

- BARÁTHOVÁ, N. 1989. *Kežmarský hrad*. 1. vyd. Martin: Osveta. 146 s. ISBN 80-217-0085-8.
- BARÁTHOVÁ, N. 2003. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. 1. vyd. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku. 146 s. ISBN 80-968583-8-6.
- BARÁTHOVÁ, N. 2004. *Kežmarský hrad*. 1. vyd. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku. 61 s. ISBN 80-969273-9-6.
- BARÁTHOVÁ, N. 2005. *Osobnosti dejín Kežmarku*. 1. vyd. Kežmarok: Vivit. 106 s. ISBN 80-88903-77-7.
- BOHUŠ, I. 2010. *Tatranské štíty a ľudia*. Tatranská Lomnica: I&B. 159 s. ISBN 978-80-969017-9-1.
- GOCELIAKOVÁ, M. 2003. *75 rokov Kežmarského gymnázia: Pamätnica 1927 – 2002*. 1. vyd. Kežmarok: Alterego, 207 s. ISBN 80-968151-5-6.

⁵² *Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2023*. Bratislava: SNM – Muzeologický kabinet, 2024, s. 5.

⁵³ BARÁTHOVÁ, N. *70 rokov Múzea v Kežmarku*. Kežmarok: Múzeum v Kežmarku, 2003, s. 91-101.

- GROCHOLA, J. 2009. Blasy-Szelényi, Eva Alžbeta. In: BARÁTHOVÁ, N. (Ed.) *Osobnosti Kežmarku 1206 – 2009*. 1. vyd. Kežmarok: Jadro, 43 s. ISBN 978-80-89426-02-7.
- JANČEKOVÁ, M. 2017. Gymnázium P. O. Hviezdoslava, Hviezdoslavova č. 20. In: BARÁTHOVÁ, N. (Ed.) *História Kežmarku od 2. polovice 18. storočia*. 1. vyd. Kežmarok: Jadro, s. 302-303. ISBN 978-80-89426-46-1.

Výročné správy múzea

- Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 1999*. 2000. [online]. Bratislava: SNM – Národné múzejné centrum. [cit. 2024-18-04]. Dostupné na internete: https://www.snm.sk/swift_data/source/sidelna_budova/2020/dokumenty/vyrocna_sprava/Vyrocne%20spravy%20muzei%20SR%20za%20rok%201999.pdf
- Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2000*. 2001. [online]. Bratislava: SNM – Národné múzejné centrum. [cit. 2024-18-04]. Dostupné na internete: https://www.snm.sk/swift_data/source/sidelna_budova/2020/dokumenty/vyrocna_sprava/Vyrocne%20spravy%20muzei%20SR%20za%20rok%202000.pdf
- Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2002*. 2003. [online]. Bratislava: SNM – Národné múzejné centrum. [cit. 2024-18-04]. Dostupné na internete: https://www.snm.sk/swift_data/source/sidelna_budova/2020/muzeologicky_kabinet/vyrocne_spravy_muzei_sr/Vyrocne%20spravy%20muzei%20SR%20za%20rok%202002.pdf
- Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2003*. 2004. [online]. Bratislava: SNM – Národné múzejné centrum. [cit. 2024-18-04]. Dostupné na internete: https://www.snm.sk/swift_data/source/sidelna_budova/2020/muzeologicky_kabinet/vyrocne_spravy_muzei_sr/Vyrocne%20spravy%20muzei%20SR%20za%20rok%202003.pdf
- Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2004*. 2005. [online]. Bratislava: SNM – Muzeologický kabinet. [cit. 2024-18-04]. Dostupné na internete: https://www.snm.sk/swift_data/source/odborna_verejnost/vyrocne_spravy_muzei_sr/Vs2004aa.PDF
- Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2005*. 2006. [online]. Bratislava: SNM – Muzeologický kabinet. [cit. 2024-18-04]. Dostupné na internete: https://www.snm.sk/swift_data/source/odborna_verejnost/vyrocne_spravy_muzei_sr/VS%20SR%202005.pdf
- Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2006*. 2007. [online]. Bratislava: SNM – Národné múzejné centrum. [cit. 2024-18-04]. Dostupné na internete: https://www.snm.sk/swift_data/source/sidelna_budova/2020/dokumenty/vyrocna_sprava/Vyrocne%20spravy%20muzei%20SR%20za%20rok%202006.pdf

- Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2007.* 2008. [online].
Bratislava: SNM – Národné múzejné centrum. [cit. 2024-18-04].
Dostupné na internete: https://www.snm.sk/swift_data/source/odborna_verejnost/vyrocne_spravy_muzei_sr/VS2007.pdf
- Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2008.* 2009. [online].
Bratislava: SNM – Muzeologický kabinet. [cit. 2024-18-04]. Dostupné na internete: https://www.snm.sk/swift_data/source/sidelna_budova/2020/muzeologicky_kabinet/vyrocne_spravy_muzei_sr/Vyrocne%20spravy%20muzei%20SR%20za%20rok%202008.pdf
- Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2009.* 2010. [online].
Bratislava: SNM – Muzeologický kabinet. [cit. 2024-18-04]. Dostupné na internete: https://www.snm.sk/swift_data/source/sidelna_budova/2020/muzeologicky_kabinet/vyrocne_spravy_muzei_sr/Vyrocne%20spravy%20muzei%20SR%20za%20rok%202009.pdf
- Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2010.* 2011. [online].
Bratislava: SNM – Muzeologický kabinet. [cit. 2024-18-04]. Dostupné na internete: https://www.snm.sk/swift_data/source/sidelna_budova/2020/dokumenty/vyrocna_sprava/Vyrocne%20spravy%20muzei%20SR%20ra%20rok%20202010.pdf
- Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2012.* 2013. [online].
Bratislava: SNM – Muzeologický kabinet. [cit. 2024-18-04]. Dostupné na internete: https://www.snm.sk/swift_data/source/sidelna_budova/2020/dokumenty/vyrocna_sprava/Vyrocne%20spravy%20muzei%20SR%20za%20rok%202012.pdf
- Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2018.* 2019. [online].
Bratislava: SNM – Muzeologický kabinet. [cit. 2024-18-04]. Dostupné na internete: https://www.snm.sk/swift_data/source/odborna_verejnost/vyrocne_spravy_muzei_sr/Vyrocne_spravy_o_cinnosti_muzei_na%20Slovensku_za_rok_2018.pdf
- Výročné správy o činnosti múzeí na Slovensku za rok 2023.* 2024. Bratislava: SNM – Muzeologický kabinet, 2024, s. 5.

Doc. PhDr. PaedDr. Miroslav Gejdoš, PhD.

Katedra pedagogiky a psychológie
Katolícka univerza v Ružomberku, Pedagogická fakulta
Hrabovská cesta 1, 034 01 Ružomberok
miroslav.gejdos@ku.sk

Mgr. Barbora Jezerčáková

Múzeum v Kežmarku
Hradné námestie 42, 060 01 Kežmarok
oleksakova.b@gmail.com